



Interpretace Národní účetní rady

I-43 Poskytnuté zálohy vedené v cizí měně

Účetní jednotky jsou povinny vést účetnictví tak, aby účetní závěrka sestavená na jeho základě podávala věrný a poctivý obraz předmětu účetnictví a finanční situace účetní jednotky (zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví § 7 odst. 1). Za vedení účetnictví je odpovědná účetní jednotka. Tato interpretace není právně závazným stanoviskem, pouze vyjadřuje odborný názor Národní účetní rady a může být aplikována pouze v kontextu s Předmluvou Národní účetní rady k interpretacím českých účetních předpisů. Postup popsany v této interpretaci poskytuje účetní jednotce návod v případech, kdy má jejich aplikace významný dopad na informace uvedené v účetní závěrce a kdy informační přínosy jsou větší než náklady nutné na jejich získání.

Popis problému:

1. Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví (dále také „zákon“), v § 4 odst. 12 ukládá účetním jednotkám povinnost vést účetnictví v peněžních jednotkách české měny a v případě pohledávek a závazků, a jiných vymezených aktiv a závazků, pokud jsou vyjádřeny v cizí měně, jsou účetní jednotky povinny použít současně i cizí měnu.
2. Zákon v § 24 odst. 6 požaduje přepočítávat na českou měnu pouze majetek a závazky vyjádřené v cizí měně s odkazem na § 24 odst. 2 písm. a) a b) zákona. Dle § 24 odst. 6 zákona účetní jednotky přepočítávají majetek a závazky vyjádřené v cizí měně na českou měnu k okamžiku uskutečnění účetního případu a následně ke konci rozvahového dne.
3. Vyhláška č. 500/2002 Sb., v § 4 odst. 8 (dále také „vyhláška“) v návaznosti na zákon stanoví, že se účetní závěrka sestavuje v peněžních jednotkách české měny.
4. Zákon v § 25 odst. 5 stanoví, že se pro účely tohoto zákona pořizovací cenou rozumí cena, za kterou byl majetek pořízen a náklady s jeho pořízením související.
5. Vyhláška v § 47 odst. 2 stanoví, že součástí ocenění dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku a technického zhodnocení zejména nejsou kursově rozdíly (písm. c).
6. Běžnou součástí ekonomických transakcí a událostí účetních jednotek jsou transakce sjednané v jiné měně, než je měna česká, v níž mají dle zákona vést účetnictví a podle vyhlášky sestavovat účetní závěrku – prodeje výrobků a zboží, poskytování služeb, poskytování zápůjček, stejně tak nákupy dlouhodobého majetku, zásob nebo čerpání úvěrů či emise dluhopisů. Účetní jednotky těmito transakcemi vstupují do cizoměnových transakcí, tj. transakcí, které jsou primárně sjednané v jiné měně než v peněžních jednotkách české měny.
7. V souvislosti s cizoměnovými transakcemi je účetní jednotka vystavena (otevřena) kurzovému (měnovému) riziku, pokud je účtování cizoměnové transakce spojeno

s peněžní platbou v budoucnosti. Kurzové riziko se do účetnictví a do účetní závěrky přenáší prostřednictvím kurzových rozdílů – ziskových nebo ztrátových a ve svém důsledku mění hodnotu aktiv a závazků vykazovanou v účetní závěrce.

8. Kurzové riziko ze své podstaty tedy vzniká pouze u těch cizoměnových aktiv a závazků, kdy vývoj měnového kurzu má vliv na výši budoucích peněžních toků, které účetní jednotka z aktiva očekává získat jako přijatou platbu, resp. v souvislosti s vypořádáním závazku, které očekává uhradit (např. odběratelé, nakoupené dluhopisy, dodavatelé, přijaté úvěry apod.). Kurzové riziko nevyplývá z aktiv a závazků, které ač jsou důsledkem cizoměnové transakce, nevyjadřují směrem do budoucna očekávaný peněžní tok (např. pozemky a budovy v rámci dlouhodobého hmotného majetku, zásoby, náklady příštích období, výnosy příštích období, stejně tak uhrazené zálohy, které nebudou v budoucnosti vráceny apod.)
9. České účetní předpisy zahrnující zákon, vyhlášku a dále české účetní standardy, nedefinují obecně cizoměnová aktiva a závazky, s nimiž je spojen určitý – pevný nebo jasně determinovaný – budoucí peněžní tok a tím neposkytují obecně platná pravidla, která by byla použita účetními jednotkami pro kurzové přepočty cizoměnových položek.
10. V důsledku výše uvedeného jsou v praxi používány rozličné přístupy k účtování a vykazování kurzových přepočtů pohledávek vyplývajících ze záloh poskytnutých v cizí měně, přičemž převažuje přístup popsáný v odst. 11, který je však v rozporu s podstatou vymezení kurzového rizika a který současně nereflektuje věrné zobrazení kurzového rizika v účetní závěrce. Navíc je v rozporu s vymezením pořizovací ceny.
11. Účetní jednotky k rozvahovému dni považují poskytnuté zálohy (na pořízení dlouhodobého majetku, zásob či služeb) za cizoměnová aktiva (za pohledávky) a přistupují k jejich kurzovému přepočtu, přičemž ve finančním výsledku hospodaření jsou vykazovány kurzové rozdíly. K okamžiku dodání souvisejícího aktiva dochází k zúčtování zálohy, tj. k uskutečnění účetního případu, při němž dochází opět ke kurzovému přepočtu a k vykázání kurzových rozdílů ve finančním výsledku hospodaření. Ocenění pořízeného aktiva v rozvaze nebo nakoupené služby vstupující rovnou do nákladů je vyjádřeno v peněžních jednotkách české měny s použitím měnového kurzu platného k okamžiku dodání.
12. Cílem této interpretace je stanovit účetní řešení při vykazování záloh poskytnutých v cizí měně v účetní závěrce. Tato interpretace naopak neupravuje účetní řešení záloh přijatých v cizí měně.
13. Předmětem řešení této interpretace jsou následující otázky:
 - a) Co je podstatou poskytnuté zálohy?
 - b) Kdy je záloha pohledávkou?
 - c) Kde v rozvaze má být vykázána poskytnutá záloha, pokud není pohledávkou?
 - d) Kdy k poskytnuté záloze jsou vykazovány kurzové rozdíly?

Řešení:

14. Poskytnutá záloha je v účetnictví důsledkem úhrady (části) pořizovací ceny majetku nebo služby před jejich vlastním dodáním. Obecně platí, že pořizovací cenu nakupovaného majetku nebo služby lze uhradit hned při jejich dodání, v čase následujícím dodání (k okamžiku dodání vzniká závazek), anebo v době před dodáním (je zachycena poskytnutá záloha). Proto poskytnutá záloha, s výjimkou odst. 15, představuje ve své podstatě samostatnou (dílčí) část celkové pořizovací ceny nakupovaného majetku / služby. Poskytnutá záloha je financováním (úhradou) smluvené dodávky majetku nebo služby, přičemž je obvyklé, že takové dodání následuje.
15. Tvrzení uvedené v odst. 14 neplatí, pokud je pravděpodobné, že dojde k navrácení uskutečněné platby, resp. nedojde k dodání majetku nebo služby. Indikací přitom může být prodlení v dodání, vedený spor s dodavatelem, doložené informace, od dodavatele, že k plnění nedojde apod. V takovém případě je poskytnutá záloha cizoměnovou pohledávkou, je-li uhrazena v transakci sjednané v cizí měně a platí řešení popsané v odst. 19.
16. Je-li poskytnutá záloha samostatnou (dílčí) částí celkové pořizovací ceny majetku nebo služeb v transakce sjednané v cizí měně, tj. je očekáváno dodání předmětu smluvního ujednání:
- poskytnutá záloha nepředstavuje majetek vyjádřený v cizí měně spadající do rozsahu § 4 odst. 12, který je předmětem kurzového přepočtu;
 - účetní jednotka vykazuje zůstatek poskytnuté zálohy v peněžních jednotkách české měny v hodnotě stanovené kurzovým přepočtem k datu účetního případu, konkrétně k datu poskytnutí peněžních prostředků;
 - poskytnutá záloha je v rozvaze vykazována (i) v rámci dlouhodobého majetku, je-li očekávaným plněním pořízení dlouhodobého majetku, (ii) v rámci zásob, je-li očekávaným plněním pořízení zásob nebo (iii) v rámci nákladů příštích období, je-li očekávaným plněním pořízení služby;
 - výše celkových pořizovacích nákladů majetku nebo služby, která nebyla zálohou uhrazena, představuje další samostatnou (dílčí) část celkové pořizovací ceny, o níž účetní jednotka účtuje (jako o závazku nebo úhradě) v době dodání majetku nebo služby, přičemž nedochází souběžně k přepočtu částky poskytnuté zálohy.
17. Předchází-li dodání majetku nebo služby více směnných transakcí, z nichž je kumulován zůstatek poskytnutých záloh, přísluší každé směnné transakci historický měnový kurz určený k přepočtu příslušné výše zálohové platby, neboť každá uhrazená záloha je samostatnou (dílčí) částí celkových pořizovacích nákladů.
18. Je-li předmětem transakce platba za kontinuálně ve stejnou dobu probíhající dodávky (např. energii) s následným vyúčtováním (např. ročním), nejedná se o zálohu dle vymezení v odst. 14 a účetní jednotka vykáže platby průběžně v nákladech, nejpozději však k rozvahovému dni. Průběžně, nejpozději však k rozvahovému dni, účetní jednotka

zachytí cizoměnovou pohledávku nebo cizoměnový závazek ve výši očekávaného, resp. konečného vyrovnání (s uvážením řešení dle I-18 *Dohadné položky v cizí měně*).

19. Je-li poskytnutá záloha cizoměnovou pohledávkou, tj. je očekáváno navrácení peněžní částky:

- a) poskytnutá záloha představuje majetek vyjádřený v cizí měně spadající do rozsahu § 4 odst. 12, který je předmětem kurzového přepočtu přepočtu;
- b) účetní jednotka vykazuje zůstatek poskytnuté zálohy v peněžních jednotkách české měny v hodnotě stanovené kurzovým přepočtem k rozvahovému dni, přičemž do finančního výsledku hospodaření je zahrnut související kurzový rozdíl vyjadřující změnu hodnoty aktiva vyjádřenou v peněžních jednotkách české měny (s uvážením **PNI-69** *Cizoměnové pohledávky s opravnou položkou*);
- c) poskytnutá záloha je v rozvaze vykazována v rámci pohledávek.

Zdůvodnění:

20. Pořizovací cenou je dle zákona cena, za kterou byl majetek pořízen a náklady s jeho pořízením související. Předchází-li dodání zaplacení zálohy, dochází ve své podstatě k úhradě pořizovací ceny a k zachycení části celkového ocenění nakupovaného majetku, případně služby do účetnictví.

21. Z podstaty kurzového rizika, vymezeného též v **PNI-69** *Cizoměnové pohledávky s opravnou položkou*, plyne, že poskytnuté zálohy, je-li očekáváno dokončení předmětného ujednání, nepředstavují cizoměnové pohledávky, jsou již předmětným majetkem a není s nimi spojeno kurzové riziko, protože peněžní tok jim předcházela a ve výši zálohy se očekává již nepeněžní plnění. Proto se zůstatky těchto účtů k datu účetní závěrky, ani k datu zúčtování záloh kurzově nepřepočítávají.

22. Poskytnuté zálohy se ve své ekonomické podstatě shodují s vymezením nákladů příštích období. Poskytnutá záloha se přeměňuje v konkrétní zásobu nebo dlouhodobý majetek a následně v náklad v podobě např. spotřeby materiálu, prodaného zboží nebo odpisů. Podobnou úvahu lze mít u nákladů příštích období, které a priority časově rozlišují předplacené nakupované služby.

23. Národní účetní rada vydala interpretaci s označením I-37 *Časové rozlišení a cizí měna* popisující účetní řešení, dle něhož náklady a výnosy příštích období jsou aktiva a závazky, které jsou důsledkem již uskutečněného peněžního toku, není s nimi spojeno kurzové riziko, a proto i když jsou důsledkem cizoměnové transakce, nepřísluší účetním jednotkám kurzově přepočítávat jejich hodnotu. Pro zajištění věrného obrazu předmětu účetnictví a finanční situace by měl být účetní jednotkou aplikován koncepčně stejný přístup popsany v I-37 i pro poskytnuté zálohy, u nichž je očekáváno dokončení smluvního ujednání.

24. § 7 odst. 1 zákona o účetnictví uvádí, že „účetní jednotky jsou povinny vést účetnictví tak, aby účetní závěrka sestavená na jeho základě podávala věrný a poctivý obraz předmětu účetnictví a finanční situace účetní jednotky.“ Přístup účetních jednotek, které v účetní

závěrce vykazují kurzové rozdíly z kurzového přepočtu poskytnutých záloh, u nichž není očekáváno jejich navrácení, lze považovat za postup, který je v rozporu se zajištěním věrného a poctivého obrazu finanční situace, potažmo finanční výkonnosti účetní jednotky v účetní závěrce.

25. Účetní jednotky by měly uvážit ustanovení zákona (§ 7 odst. 1) jako vyšší normy a upřednostnit ho před ustavením ČÚS č. 006 odst. 2.2. Postupy vyplývající z ustanovení ČÚS č. 006 lze použít pouze tehdy, je-li dokončení ekonomické transakce, v jejíž souvislosti došlo k poskytnutí zálohy, nepravděpodobné.

Datum prvního schválení
této interpretace NÚR: **19. října 2020**

Datum poslední aktualizace
této interpretace NÚR: –

Zpracovatelé interpretace: **Ing. Libor Vašek, Ph.D.**
Komora certifikovaných účetních

Ing. Pěva Čouková
účetní-portál.cz
